

LEESWIJZER

1. Inleiding
2. Historie Voortgezet Onderwijs Haarlem
3. Onderwijsaanbod voortgezet onderwijs
 - 3.1 Onderwijsaanbod Haarlem e.o.
 - 3.2 Onderwijsaanbod in stadsdeel Schalkwijk
4. Behoeftemeting VO Schalkwijk
 - 4.1 Samenvatting behoeftepeiling ouders
5. Leerlingenaantallen en ruimtebehoefte VO
 - 5.1 Leerlingenaantallen & -prognoses
 - 5.2 Ruimtebehoefte & capaciteit
6. Stichten van scholen
 - 6.1 Meer ruimte voor nieuwe scholen
 - 6.2 Stichtingsnormen VO
 - 6.3 Verantwoordelijkheden in stichtingsprocedure
 - 6.4 Resumé stichtingsprocedure
7. Kosten VO-school
 - 7.1 Stichtingskosten
 - 7.2 Exploitatiekosten
8. Conclusies, alternatieven & advies/vervolg
 - 8.1 Conclusies
 - 8.2 Twee alternatieven
 - 8.2.1 Verplaatsen bestaande VO-school
 - 8.2.2 Verbreden bestaande onderwijsaanbod Schalkwijk
 - 8.3 Advies/vervolg

1. INLEIDING

In het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (SHO) van 2017 is uitvoerig ingegaan op het voortgezet onderwijs in Haarlem. Belangrijke vraagstukken waren:

- het optimaal benutten van de bestaande capaciteit;
- het huisvesten van de verwachte groei;
- de aansluiting tussen PO en VO, en;
- de spreiding en bereikbaarheid van VO-scholen.

Wat betreft de spreiding en bereikbaarheid is toen aangegeven dat er weliswaar geen afstandscriteria gelden voor het voortgezet onderwijs, maar dat het wel goed is met elkaar te bezien in hoeverre de huidige spreiding passend is. De schoolbesturen hebben daarbij ook de bereikbaarheid van de VO-scholen in ogenschouw genomen. Hierbij is ondanks de in algemene zin goede bereikbaarheid van het voortgezet onderwijs in Haarlem en de aanwezigheid van twee VO-scholen in Schalkwijk, het stadsdeel Schalkwijk genoemd als relatief witte vlek voor het voortgezet onderwijs.

Opgemerkt in het SHO is dat, ondanks een toen verwachte groei van het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs, een eventuele uitbreiding van de voorzieningenstructuur voortgezet onderwijs complex is. Dit komt voort uit enerzijds het aantal verwachte ‘nieuwe’ leerlingen, dat te gering is voor een zelfstandige exploitatie van een nieuwe VO-school, en anderzijds dat zonder gezamenlijke schoolbestuurlijke keuzes en beleid (bijvoorbeeld met betrekking tot maximale omvang van scholen, toelatings- en aannamebeleid) het moeilijk is een nieuwe VO-school als het ware ‘vol’ te krijgen en daarmee exploitabel. Dit sloot ook aan bij het advies van Platform 31 uit 2013 over een nieuwe VO-school in Schalkwijk. De levensvatbaarheid hiervan en de mogelijkheden voor groei op andere scholen in Haarlem waren belangrijke redenen.

Met inachtneming van bovenstaande en ondanks het feit dat in het stadsdeel Schalkwijk het Haarlem College en het Rudolf Steiner College als VO-scholen aanwezig zijn, is het vraagstuk van de haalbaarheid van een nieuwe VO-school in Schalkwijk nog steeds een actueel schoolbestuurlijk en politiek-bestuurlijk vraagstuk. Het is aanleiding voor een haalbaarheidsonderzoek onder welke voorwaarden het mogelijk is een school voor voortgezet onderwijs te starten in Schalkwijk.

In dit onderzoek moet het gaan om een aantal aspecten. Zo dient de onderwijskundige en technische haalbaarheid in beeld te worden gebracht door de actuele leerlingenaantallen en -prognoses voortgezet onderwijs in Haarlem in beeld te brengen in relatie tot de beschikbare capaciteit. Met andere woorden is er voldoende potentieel voor een aanvullende VO-school en op welke termijn of leidt het tot leegstand elders. Ook de juridische mogelijkheden dienen in beeld te worden gebracht. Welke regelgeving is van toepassing voor het stichten van een nieuwe school? En hoe zijn de verantwoordelijkheden tussen de gemeente, de schoolbesturen en het ministerie van OCenW hierin? En niet onbelangrijk dienen de ruimtelijke en financiële consequenties in beeld te worden gebracht. Het gaat hier om de totale ruimtebehoefte van zowel het lesgebouw als de locatie, alsmede de stichtings- en exploitatiekosten van een dergelijke voorziening.

In deze rapportage worden de resultaten van dit haalbaarheidsonderzoek beschreven. Kort wordt ingegaan op de historie met betrekking tot voortgezet onderwijs in Schalkwijk. Tevens is onderzoek gedaan onder ouders en leerlingen in Schalkwijk die binnen afzienbare tijd voor de schoolkeuze voortgezet onderwijs staan. Het uitgebreide onderzoeksverslag van deze behoeftepeiling onder ouders is als bijlage bijgevoegd. In de volgende paragrafen wordt ingegaan op diverse onderzochte aspecten. In de paragraaf 8 worden op basis van de diverse aspecten de conclusies getrokken en aanbevelingen geformuleerd over het voortgezet onderwijs in het stadsdeel Schalkwijk.

Het haalbaarheidsonderzoek is uitgevoerd onder begeleiding van een gemeentelijke en schoolbestuurlijke projectgroep bestaande uit S. Vriens (Haarlem Effect), M. Elkerbout (Spaarnesant), H. Post (Dunamare), J. Reckman (Rudolf Steiner College), J. van der Werff (Stedelijk Gymnasium), I. Out (gemeente) en H. Lelieveld (gemeente). Het onderzoek is uitgevoerd door K. van Vugt (M3V) en M. Schalkwijk (M3V).

2. HISTORIE VO SCHALKWIJK

In Schalkwijk bevonden zich in het verleden al meerdere VO-scholen. In de eerste 15 à 20 jaar van de ontwikkeling van het stadsdeel Schalkwijk (jaren '60 en '70) heeft het onderwijs in Schalkwijk zich zeer voorspoedig ontwikkeld. De Spaarne Scholengemeenschap in Schalkwijk had in de hoogtijdagen meer dan 2.000 leerlingen. Daarnaast waren er de (kleinere) Dom Helder Camera Mavo, de Theresia Mavo, de Prinses Christina Mavo en het Rudolf Steiner College. In de volgende jaren (na de eerste 15 à 20 jaar) ging het met de leerlingenaantallen bergafwaarts, met uitzondering van het Rudolf Steiner College en de Theresia Mavo. Met name de leerlingenaantallen van de Spaarne Scholengemeenschap halveerden. Medio de jaren '90 is de bestuurlijke verantwoordelijkheid van het openbaar voortgezet onderwijs overgedragen aan de bestuurscommissie "Linnaeus College Haarlem. De Spaarne Scholengemeenschap is toen een locatie van het Linnaeus College Haarlem geworden en ontstaan als een fusieschool tussen de Spaarne Scholengemeenschap en de Theresia mavo.

De Spaarne Scholengemeenschap was echter primair een grote mavo met een smalle havo-afdeling en een nog smallere vwo-afdeling. Het aantal leerlingen daalde van circa 930 in 1995 naar circa 390 in 2005. In 2005 had de school nog maar 40 aanmeldingen en kende grote financiële tekorten. Dit was aanleiding de school te sluiten. Dit was overigens niet de eerste keer dat een AVO-school in Schalkwijk werd gesloten. De Dom Helder Camara, gestart in 1976, sloot de deuren in 1984 in Schalkwijk. De kosten van de sluiting van de Spaarne Scholengemeenschap zijn gefinancierd door Dunamare (voorheen Openbaar Voortgezet Onderwijs/OVO), die in 2005 de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het openbaar voortgezet onderwijs van de bestuurscommissie Linnaeus College Haarlem overgedragen heeft gekregen. De totale kosten van de afbouw worden door Dunamare geraamd op circa € 3 miljoen.

Omdat de gemeente Haarlem toch een AVO-school in Schalkwijk wilde houden, werd aan OVO (nu Dunamare) gevraagd onderzoek te doen naar een nieuwe AVO-school in Schalkwijk. Geconcludeerd werd echter dat er genoeg AVO-onderwijs in de omgeving aanwezig was, waardoor een AVO-school in Schalkwijk niet écht noodzakelijk was. Tevens werd geconcludeerd dat de school alleen kansrijk zou zijn met een specifiek voor de Schalkwijkse populatie aantrekkelijk profiel, dat ook buiten Schalkwijk aantrekkelijk genoeg zou moeten zijn om een gemêleerde schoolpopulatie te krijgen. En last but not least werd geconcludeerd dat een nieuwe AVO-school in Schalkwijk een financieel en maatschappelijk riskante onderneming zou zijn. Ondanks deze conclusies werd besloten tot de oprichting van een nieuwe VO-school, het

Teyler College, een openbare scholengemeenschap voor mavo-havo-vwo. De hoofdreden hiervoor was dat betrokkenen - OVO/Dunamare en de gemeente - van mening waren dat een school voor voortgezet onderwijs goed zou zijn voor de wijk en voor de leerlingen. Deze nieuwe school zou samenwerken met het Coornhert Lyceum (vallend onder hetzelfde bevoegde gezag: OVO/Dunamare) om de nieuwe school te voorzien van voldoende onderwijservaring.

Het schooljaar 2006 - 2007 is het Teyler College gestart met circa 100 leerlingen. De jaren daarna vielen de inschrijvingen echter tegen en ontstonden er wijkgerelateerde problemen. Mede als gevolg van de krappe arbeidsmarkt ontstond er ook een lerarentekort op het Teyler College. Ook het uitblijven van duidelijkheid over de nieuwe schoollocatie had een negatief effect. Financieel leidde dit ook tot grote problemen; andere scholen van Dunamare moesten bijdragen in de tekorten van het Teyler College. Door de geringe aanmeldingen (voor het schooljaar 2011 - 2012 slechts 50 leerlingen) en de oplopende financiële tekorten van circa € 1 miljoen per jaar, is besloten de school gefaseerd af te bouwen en te zorgen voor een goed vervolg van het onderwijs voor de leerlingen. Dit ondanks de goede examenresultaten en de kwaliteit van het onderwijs. Er waren echter structureel te weinig aanmeldingen en daardoor te hoge financiële tekorten die niet langer gedragen konden worden door de scholen van Dunamare, dan wel andere schoolbesturen. Er ontbrak ook bereidheid bij andere schoolbesturen om capaciteitsafspraken te maken waardoor er voor het Teyler College sprake had kunnen zijn van voldoende instroom. Gekoppeld aan de enorm hoge kosten van de instandhouding van de school voor Dunamare alsmede een aantal overige problemen - wijkgerelateerde problemen, lerarentekort, verloop personeel, lesuitval e.d. - ontstond er derhalve noodzaak voor Dunamare de school na zes jaar af te bouwen.

De sluiting van het Teyler College is in 2013 op verzoek van de gemeente Haarlem (commissie Samenleving) door Platform 31 geanalyseerd. De gemeente Haarlem had behoefte aan een onafhankelijke analyse van de factoren die bepalend zijn geweest voor de sluiting van het Teyler College. In haar onderzoeksrapportage van september 2013 concludeert Platform 31 dat er diverse structurele oorzaken zijn geweest die de sluiting van het Teyler College verklaren. Deze oorzaken zijn de reeds genoemde tegenvallende leerlinginstroom, de locatie, het noodgebouw, de stagnerende ontwikkeling van Schalkstad en Verjonging buurt Schalkwijk, het slechte imago en de weinig positieve reputatie van Schalkwijk, alsmede de vele zeer goede alternatieven voor ouders en leerlingen buiten Schalkwijk. Platform 31 concludeert dat in de ontwikkeling van een volwaardige VO-voorziening in Schalkwijk de gemeente en Dunamare alleen stonden en dat het ondanks de vele goede ideeën het verre van zeker zou zijn dat de leerlingenaantallen zich gun-

stig zouden gaan ontwikkelen dit ook mede vanwege het ontbreken van capaciteitsafspraken tussen alle schoolbesturen voor voortgezet onderwijs in Haarlem.

Platform 31 achtte het op basis van haar analyse niet verstandig om de komende tien jaar in te zetten op een nieuwe school voor voortgezet onderwijs in Schalkwijk. De groei van het leerlingenaantal zou volgens Platform 31 onvoldoende zijn om een levensvatbare school mogelijk te maken, tenzij grote aantallen ouders en leerlingen niet langer voor de bestaande scholen kiezen. Dit achtte Platform 31 hoogst onwaarschijnlijk. Bovendien concludeerde Platform 31 dat er voldoende opties zijn voor de Schalkwijkse leerlingen elders in Haarlem. Ook ten tijde van het Teyler College maakten heel veel leerlingen ook reeds uitgebreid gebruik van deze mogelijkheden. Platform 31 gaf in haar analyse ook aan dat hierdoor leerlingen 'mengen' met leerlingen uit andere wijken en met andere sociaaleconomische en culturele achtergronden, hetgeen een belangrijk positief sociaalmaatschappelijk aspect is.

Op basis van bovenstaande historie van het voortgezet onderwijs in Schalkwijk zijn de belangrijke lessen samenvattend nu dat een eventuele nieuwe school alleen kans van slagen heeft als de gemeente, de wijk, de gezamenlijke schoolbesturen en de schoolbesturen voor primair onderwijs actief participeren en het financiële risico door meer belanghebbenden wordt gedeeld. Ook zal een nieuwe school altijd gekoppeld moeten zijn aan een bestaande school, om de kwaliteit en de bemensing beter te kunnen waarborgen. En niet onbelangrijk er dienen op het niveau van de gemeente Haarlem voldoende leerlingen te zijn.

3. ONDERWIJSAANBOD VOORTGEZET ONDERWIJS

3.1 ONDERWIJSAANBOD HAARLEM E.O.

De voorzieningestructuur voortgezet onderwijs in Haarlem kent 13 scholen voor voortgezet onderwijs (inclusief de ISH en ISK). Het huidige Spaarne College bestaat uit de voormalige scholen voor voortgezet onderwijs Sterren College, Daaf Gelukschool en de Paulus Mavo. Er is een aantal scholen met twee locaties, veelal is echter sprake van twee dicht bij elkaar gelegen locaties (bijvoorbeeld Stedelijk Gymnasium, het Rudolf Steiner College en ECL). Hieronder zijn de VO-scholen genoemd en de leerlingenaantallen per 1 oktober 2020.

VO-scholen Haarlem		Onderwijssoorten	Leerlingen ¹⁾
1	Eerste Christelijk Lyceum (ECL)	havo-vwo	1284
2	Sancta Maria Lyceum	havo-vwo	1442
3	Mendel College	mavo-havo-vwo	1785
4	Rudolf Steiner College/Vrije School	mavo-havo-vwo	969
5	Stedelijk Gymnasium	vwo	845
6	Schoter Scholengemeenschap	mavo-havo-vwo	1431
7	Coornhert Lyceum	mavo-havo-vwo	1543
8	Haarlem College	vmbo bk-mavo	850
9	Spaarne College (Sterren College, Daaf Geluk, Paulus Mavo)	vmbo bk-mavo	760
10	De Schakel PRO	praktijkonderwijs	139
11	Oost ter Hout PRO	praktijkonderwijs	246
12	ECL; Internationale School Haarlem (ISH)	internationaal	146
13	Internationale Schakelklas	ISK	109
Totaal (exclusief VSO)			11549

ad. 1: leerlingenaantallen per 1-10-2020

De voorzieningestructuur voortgezet onderwijs is (vanzelfsprekend) historisch gegroeid en heeft geleid tot een bepaalde spreiding van voorzieningen in de gemeente Haarlem. In beginsel kan gesteld worden dat er sprake is van een goede spreiding en bereikbaarheid van de voorzieningen. Zowel in het noorden als het zuiden van Haarlem zijn avo-vwo-scholengemeenschappen en scholengemeenschappen voor be-

roepsgericht vmbo. Hoewel het voortgezet onderwijs geen afstandscriteria kent waarbinnen voorzieningen bereikbaar moeten zijn, is er voor alle leerlingen binnen een straal van 5 kilometer een school voor voortgezet onderwijs met de onderwijssoorten beroepsgericht vmbo, vmbo-tl, havo, vwo. In onderstaand is de spreiding van de voorzieningen weergegeven.

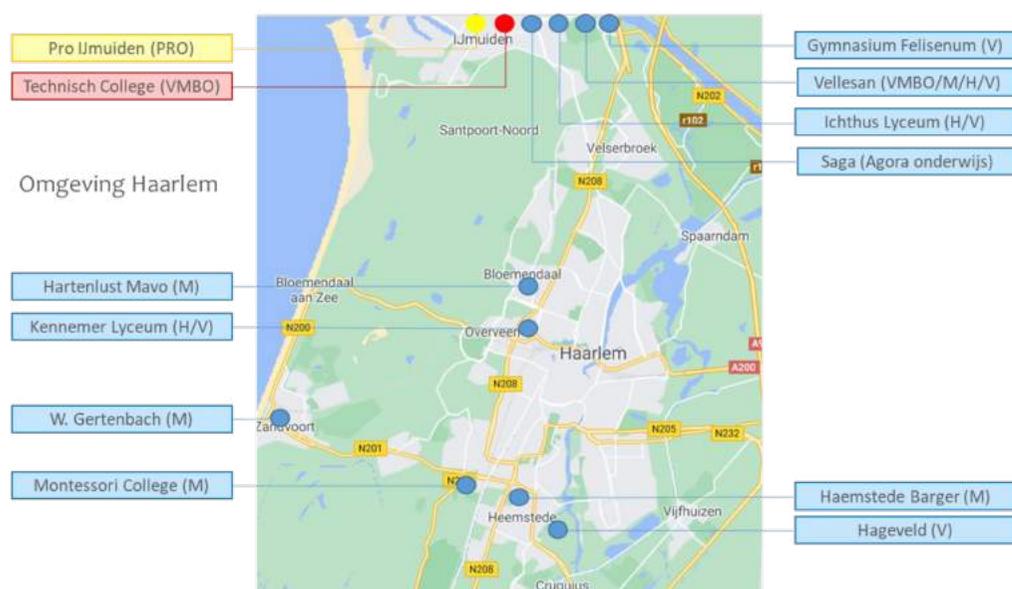
Inwoners van Haarlem hebben echter meer keuzemogelijkheden voor voortgezet onderwijs dan alleen de VO-scholen in Haarlem. In de nabijheid van Haarlem bevindt zich nog een aantal scholen voor voortgezet onderwijs. Deze scholen zijn ook alternatieve keuzemogelijkheden voor ouders die woonachtig zijn in Haarlem. De gemeentegrenzen vormen daarvoor geen barrière. Het gaat dan om de volgende scholen voor voortgezet onderwijs:

- Hageveld (vwo) te Heemstede
- Haemstede Barger (mavo) te Heemstede
- Montessori College (mavo) te Aerdenhout
- Hartenlust Mavo (mavo) te Bloemendaal
- Kennemer Lyceum (havo, vwo) te Overveen
- Gertenbach Mavo (mavo) te Zandvoort

- Gymnasium Felisenum (vwo) te Velsen
- Scholengemeenschap Vellesan (vmbo bk, mavo, havo, vwo) te IJmuiden
- Ichthus Lyceum (havo, vwo) te Driehuis
- Saga (Agora) te Driehuis
- Technisch College (vmbo bk) te IJmuiden
- Pro IJmuiden (praktijkonderwijs) te Velsen IJmuiden

De ligging van deze scholen is op onderstaand kaartje weergegeven.

Geconcludeerd kan worden dat er zowel in als om de gemeente Haarlem sprake is van een groot aantal (veelal categorale of smalle) scholen voor voortgezet onderwijs. Het keuzeaanbod is in die zin relatief groot. In de gemeente Haarlem zit iets meer dan 80 % van alle leerlingen op avo-vwo-scholen (scholen met de schoolsoorten vmbo-tl, havo, vwo). Een kleine 20 % van alle leerlingen volgt beroepsgerichte vmbo, praktijkonderwijs of zit in het ISK.

3.2 ONDERWIJSAANBOD STADSDEEL SCHALKWIJK

Wanneer verder ingezoomd wordt op het stadsdeel Schalkwijk dan bevinden zich hier twee scholen voor voortgezet onderwijs: Rudolf Steiner College voor vmbo-tl (mavo), havo, vwo en het Haarlem College voor vmbo beroepsgericht basis en kader en vmbo-tl. In theorie is derhalve sprake van een breed onderwijsaanbod van beroepsgericht vmbo basis en kader tot en met vwo. Direct gelegen aan het stadsdeel Schalkwijk bevinden zich in stadsdeel Zuidwest van Haarlem ook twee scholengemeenschappen die door leerlingen uit Schalkwijk als nabij worden ervaren (Sancta Maria Lyceum en het Coortnhert Lyceum). Buiten de gemeente Haarlem, maar direct gelegen aan het stadsdeel Schalkwijk bevinden zich in de gemeente Heemstede de VO-scholen Hageveld voor vwo en de Haemstede Barger voor mavo. Deze scholen zijn vanuit het stadsdeel Schalkwijk ook op geringe afstand bereikbaar.

3.2.1 RUDOLF STEINER COLLEGE

Het Rudolf Steiner College in Haarlem is een Vrije School met een specifiek onderwijskundig profiel. Het Rudolf Steiner College is gehuisvest op twee locaties: de locatie Engelandlaan en de nieuwbouwlocatie Belgiëlaan. Op beide locaties zijn circa 500 leerlingen gehuisvest. Veel leerlingen uit Schalkwijk (maar ook andere stadsdelen) met een mavo-, havo- of vwo-schooladvies kiezen niet voor het Rudolf Steiner College maar voor een avo-vwo-school elders in Haarlem (o.a. Coornhert Lyceum in stadsdeel Zuidwest). De keuze voor avo-vwo-scholen elders wordt naast het specifieke karakter mede bepaald door het lotingsbeleid dat in de gemeente Haarlem van toepassing is. Hierdoor moet (ook) het Rudolf Steiner College leerlingen, ook uit Schalkwijk, uitloten. De capaciteit van het Rudolf Steiner College (circa 1.000 leerlingen voor beide locaties; in het huidige schooljaar 2021 - 2022 is sprake van 1.040 leerlingen) maakt het niet mogelijk dat het Rudolf Steiner een grotere groep leerlingen vanuit o.a. Schalkwijk kan gaan opvangen; de huidige capaciteit van beide locaties is een beperkende factor.

3.2.2 HAARLEM COLLEGE

De tweede VO-school in Schalkwijk is het Haarlem College. Het onderwijsaanbod op het Haarlem College biedt naast theoretisch onderwijs (vmbo-tl/mavo) 6 beroepsrichtingen: Media & Vormgeving, Technologie & Energie, Podium & Presentatie, Sport & Veiligheid, Zorg & Welzijn en Ondernemen & Commercie. Er is sprake van een breed beroepsgericht aanbod. Voor vervolgonderwijs - havo of mbo - moeten de leerlingen de wijk uit. Het Haarlem College telt circa 850 leerlingen. Op basis van actuele leerlingenprognoses zal het Haarlem College vanaf 2032 - 2033 langzaam gaan groeien naar circa 930 leerlingen (2041). Met het huidige leerlingenaantal is er op basis van de ruimtenormering voor de onderwijshuisvesting de komende jaren sprake van een ruimtebehoefte van circa 9.000 m² BVO (exclusief voorzieningen voor bewegingsonderwijs). Deze ruimtebehoefte neemt vanaf 2032 - 2033 langzaam toe. Het gebouw heeft nu derhalve normatief meer ruimte tot haar beschikking dan op grond van de normering voor het huidige aantal leerlingen. Het Haarlem College heeft een capaciteit van circa 13.730 m² BVO, hetgeen betekent dat er sprake is van een normatieve overcapaciteit van circa 4.700 m² BVO.

Hieronder een schematisch overzicht van de voorzieningenstructuur VO in Schalkwijk en de directe omgeving (Stadsdeel Zuidwest en Heemstede).

4. BEHOEFTEMETING VO SCHALKWIJK

Als onderdeel van het haalbaarheidsonderzoek is het van belang de doelgroep te betrekken. Daarom is besloten ook een onderzoek uit te zetten onder ouders van basisschoolleerlingen van de groepen 7 en 8 in Schalkwijk. Alle 700 ouders van leerlingen van de basisscholen in Schalkwijk zijn uitgenodigd voor een online onderzoek. De basisscholen Rudolf Steiner basisonderwijs, De Wadden Boerhaave, De Wadden Molenwijk, De Meer, Don Bosco, Monseigneur Huibers, De Brandaris, De Piramide, De Erasmus, De Molenwiek Dalton, De Wijde Wereld Montessori en Al Ikhlâas zijn in het onderzoek betrokken. De behoeftepeiling moest inzicht bieden in hoe ouders aankijken tegen het huidige schoolaanbod in de omgeving en de behoefte en wensen ten aanzien van een eventuele (nieuwe) middelbare school (in Schalkwijk). In het online onderzoek hebben zij hun mening, behoeften en wensen kunnen aangeven.

Aan de online enquête hebben in totaal 138 ouders deelgenomen, een responspercentage van ongeveer 20 %. Vanwege het relatief lage responsaantal moeten de resultaten dan ook met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

De integrale onderzoeksrapportage naar de behoeften is onderdeel van deze haalbaarheidsstudie.

4.1 SAMENVATTING BEHOEFTEPEILING OUDERS

Uit de behoeftemeting blijkt dat een meerderheid van de ouders ontevreden is met het huidige middelbare schoolaanbod in Schalkwijk (62 %). Een minderheid van de ouders geeft aan tevreden te zijn over het aanbod in Schalkwijk (23 %). Hoewel ouders vaker tevreden zijn over het middelbare schoolaanbod in Haarlem en omgeving (42 %), is alsnog bijna één op de drie ouders hier ontevreden over (32 %). Men is onder andere ontevreden over de beperkte keuze in Schalkwijk. Sommige ouders vinden zelfs dat er geen keuze is, omdat de ene school (Haarlem College) één schoolniveau aanbiedt (hetgeen formeel niet aan de orde is vanwege ook de aanwezigheid van mavo) en de andere school (Rudolf Steiner College) een vorm van specifiek onderwijs. Hierbij noemen meerdere ouders ook dat het schoolaanbod niet in verhouding

staat tot de grootte en groei van Schalkwijk. Een minderheid is tevreden met het schoolaanbod, bijvoorbeeld omdat scholen buiten Schalkwijk integratie van verschillende wijken en vermenging van verschillende culturen bevorderen. In het SHO uit 2017 is geconcludeerd dat van de ongeveer 1.600 leerlingen in de VO-leeftijd in Schalkwijk, circa 25 % binnen Schalkwijk naar een VO-school gaat. De overige 75 % gaat naar scholen in Haarlem (circa 50 %) en omgeving (circa 25 %). Van alle leerlingen uit Schalkwijk gaat circa 60 % naar het mavo, havo of vwo. Ongeveer 20 % van de leerlingen gaat naar het beroepsgerichte vmbo op het Haarlem of Spaarne College.

Van de respondenten weet bijna één op de drie kinderen nog niet naar welke middelbare school zij willen gaan na groep 8 (29%). Kinderen die dit wel weten, noemen voornamelijk scholen in Schalkwijk of de directe omgeving van Schalkwijk (Zuidwest Haarlem of Heemstede).

De respondenten hebben aangegeven een behoefte te hebben aan een nieuwe middelbare school in Schalkwijk. Een meerderheid vindt een nieuwe school een goed idee (89 %) en noodzakelijk (79 %). De redenen waarom ouders een nieuwe middelbare school in Schalkwijk noodzakelijk vinden lopen uiteen. Sommige ouders noemen het steeds groter wordende bevolkingsaantal in Schalkwijk. Daarnaast vindt een aantal ouders de afstand tot de bestaande scholen voor voortgezet onderwijs vaak groot. Dit geeft deze ouders een minder veilig gevoel. Een andere reden die ouders noemen is de beperkte keuze in Schalkwijk: er ontbreekt een algemene middelbare school met regulier onderwijs en gemengde niveaus. De beide aanwezige scholen voor voortgezet onderwijs (Haarlem College en Rudolf Steiner College) worden bij de respondenten niet als zodanig ervaren. Bovendien zouden de meeste ouders (en hun kind) een nieuwe middelbare school in Schalkwijk zeker of misschien overwegen (90 %). De meest genoemde reden hiervoor is de kortere afstand tussen huis en school. Argumenten van ouders hiervoor zijn onder andere dat dit de zelfstandigheid van het kind vergroot en zorgt voor sociale contacten en meer tijd voor naschoolse activiteiten.

Wat betreft de kenmerken van een school voor voortgezet onderwijs vinden ouders een goede sfeer, veiligheid en meerdere schoolniveaus van belang. Een goede sfeer is één van de belangrijkste redenen om te kiezen voor een bepaalde school voor voortgezet onderwijs (70 %). Een school dichtbij is een belangrijke

tweede reden (67 %). Een school dichtbij werd ook al vaak als reden genoemd om een nieuwe school in Schalkwijk te overwegen (zie hierboven). Verder geven ouders aan dat zij veiligheid (58 %), hoge kwaliteit (54 %) en een fijne/prettige uitstraling van de school/het gebouw van belang vinden (51 %). Gaat het specifiek om wat men belangrijk vindt aan een nieuwe school voor voortgezet onderwijs in Schalkwijk, dan noemen ouders dezelfde zaken: goede sfeer (74 %), veiligheid (63 %), hoge kwaliteit (58 %) en een fijne c.q. prettige uitstraling (53 %).

Het belang van meerdere schoolniveaus - bijvoorbeeld mavo/havo/vwo - komt in de reacties ook naar voren. Een ruime meerderheid van de respondenten vindt dit belangrijk (62 %) en noemt dit zelfs vaker dan hoge kwaliteit en een fijne c.q. prettige uitstraling. Bovendien, als ouders zouden moeten kiezen, wordt een nieuwe school voor voortgezet onderwijs in Schalkwijk, die meerdere schoolsoorten aanbiedt, het vaakst genoemd als allerbelangrijkste reden (35 %). Ouders zien bij een nieuwe school voor voortgezet onderwijs in Schalkwijk het liefst een aanbod van de schoolsoorten van vmbo-tl/mavo (61 %), havo (72 %) tot vwo (63 %).

Samenvattend is uit de peiling, weliswaar met een beperkte respons, onder ouders die de enquête hebben ingevuld een behoefte aan een middelbare school in Schalkwijk voortgekomen. Van de respondenten vindt een meerderheid een nieuwe school met een aanbod mavo, havo en vwo een goed idee en noodzakelijk. De afstand tot de bestaande VO-scholen vinden deze ouders groot. Er ontbreekt voor de respondenten die een nieuwe school wensen een algemene middelbare school met een onderwijsaanbod bestaande uit mavo, havo en vwo.

In het kader van dit onderzoek zijn nu primair ouders gevraagd naar hun mening over VO in Schalkwijk. Wanneer mede op basis van dit onderzoek er aanleiding is voor verder onderzoek naar de wijze waarop kan worden ingespeeld op de behoefte, is er aanleiding om naast de ouders ook diverse andere sleutelfiguren en zelf organisaties te bevragen op hun visie met betrekking tot voortgezet onderwijs in Schalkwijk. Er dient dan ook nog aanvullend onderzoek te worden gedaan onder de ouders om een scherper beeld te krijgen van de gewenste onderwijssoorten, het onderwijsconcept, het profiel van de school e.d.

In de volgende hoofdstukken wordt op basis van deze eerste behoeftepeiling onder ouders ingegaan op de mogelijkheden hieraan tegemoet te komen. Ingegaan wordt achtereenvolgens op de leerlingenaantallen en de huidige beschikbare capaciteit om te kunnen beoordelen of er voldoende potentieel is voor uitbreiding van het onderwijsaanbod (hoofdstuk 5). Ook wordt ingegaan op de formele procedure om te komen tot uitbreiding; welke mogelijkheden biedt de wet- en regelgeving hiervoor (hoofdstuk 6).

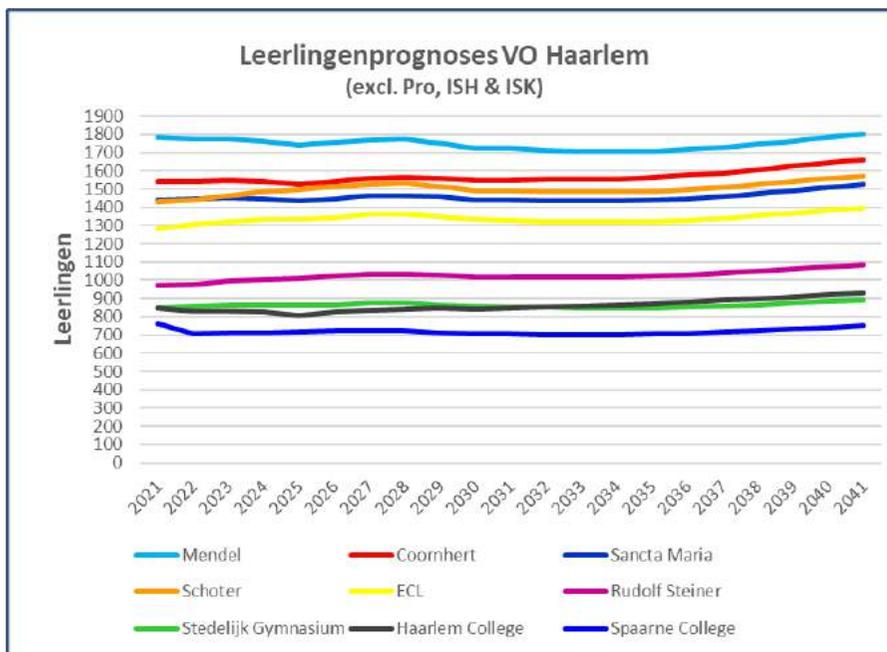
5. LEERLINGENAANTALLEN & RUIMTEBEHOEFTE VO

5.1 LEERLINGENAANTALLEN & -PROGNOSES

Door de woningbouwontwikkeling in Haarlem neemt ook het aantal leerlingen toe. Deze groei van het aantal leerlingen betekent ook een toenemende ruimtebehoefte. In het SHO van 2017 werd uitgegaan van een groei van het aantal leerlingen van circa 750 (6 % groei) in de periode 2016 - 2036. Het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs zou groeien van circa 11.670 leerlingen naar circa 12.425. De leerlingprognoses zijn in 2020 geactualiseerd. Op 1 oktober 2020 waren er 11.549 leerlingen in het voortgezet onderwijs in Haarlem (inclusief praktijkonderwijs, ISK en internationale school). Dit aantal groeit naar circa 11.670 leerlingen in 2030 (1 % groei) en circa 12.380 in 2041 (6 % groei t.o.v. 2030). Op basis van de recent geactualiseerde leerlingprognoses is nog steeds sprake van een (lichte) groei van het aantal leerlingen op termijn. In onderstaande grafiek is de leerlingprognose weergegeven van het voortgezet onderwijs in Haarlem.

De lichte groei van het aantal leerlingen vanaf 2031 - 2032 is vanzelfsprekend terug te zien bij de diverse scholen voor voortgezet onderwijs. In de onderstaande grafiek zijn de leerlingprognoses per school weergegeven, exclusief de leerlingprognoses voor praktijkonderwijs, ISH en ISK. De scholen voor praktijkonderwijs (De Schakel en Oost ter Hout) blijven de komende jaren relatief stabiel. De ISH zal de komende jaren weliswaar nog verder groeien, maar het is complex nu reeds daarvoor een prognose op te stellen. Dat geldt ook voor de ISK.

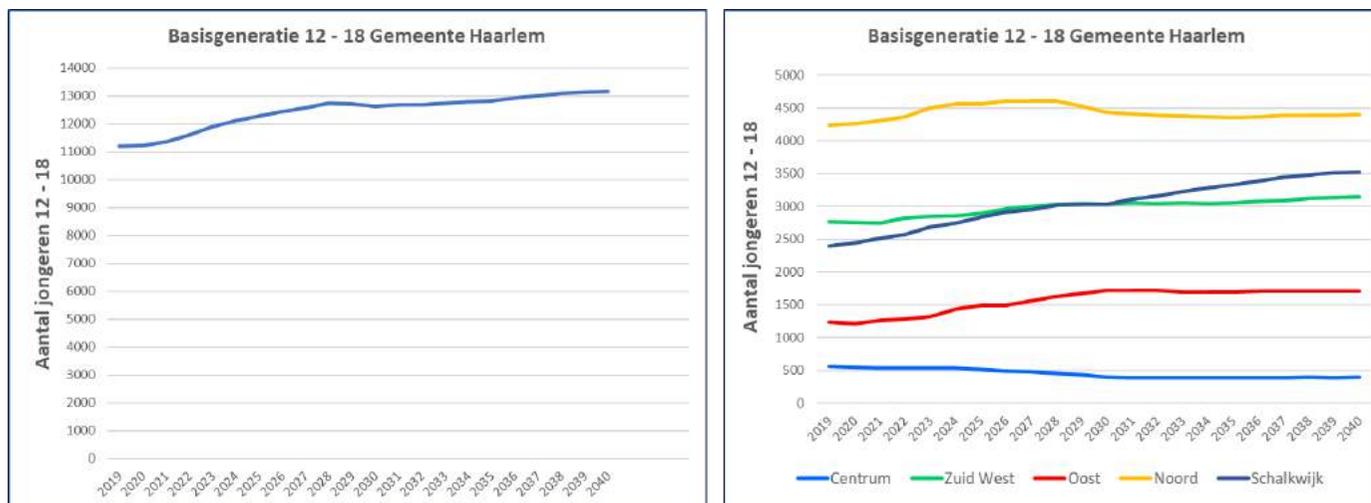

De groei van de scholen over een aantal jaren komt voort uit de groei van de zogenaamde basisgeneratie 12 - 18 jarigen. De verwachting is dat het aantal jongeren in de leeftijd 12 tot en met 18 jaar groeit in Haarlem van circa 11.195 naar circa 13.175 jongeren in 2040. Het aantal jongeren in de basisgeneratie 12 - 18 jaar is ongeveer vergelijkbaar met het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs in Haarlem. Dit betekent niet dat alle Haarlemse jongeren naar Haarlemse scholen gaan. Een deel van de jongeren gaat naar scholen voor voortgezet onderwijs buiten de gemeente Haarlem, maar een ongeveer gelijk aantal jongeren van buiten de gemeente Haarlem bezoekt Haarlemse scholen. Voorzichtig kan geconcludeerd worden

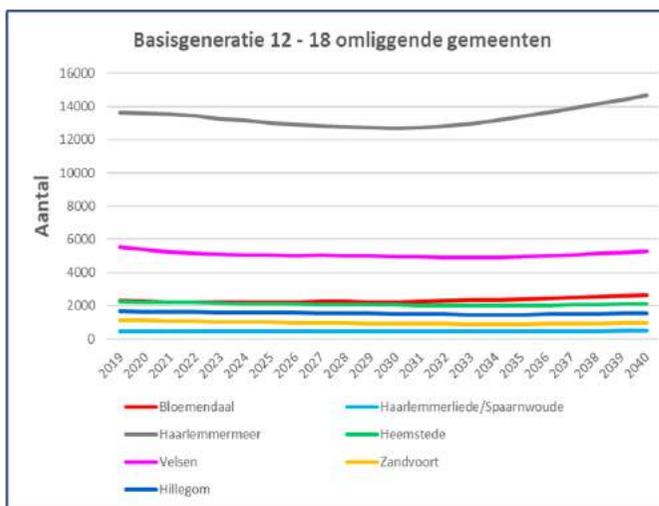
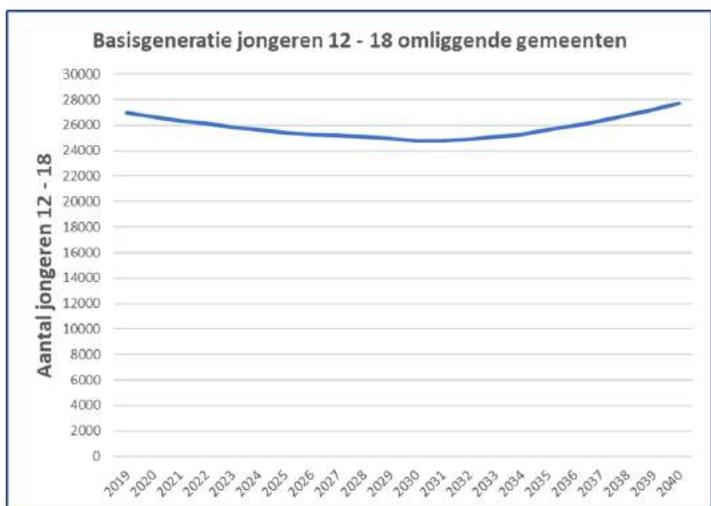
dat de in- en uitstroom van Haarlem ongeveer gelijk is; het aantal leerlingen dat vanuit Haarlem naar VO-scholen buiten de gemeente Haarlem gaat is ongeveer even groot als het aantal leerlingen dat van buiten Haarlem naar Haarlemse VO-scholen gaat.

In onderstaande grafieken is de ontwikkeling van de basisgeneratie weergegeven van de gemeente Haarlem en de onderscheiden stadsdelen.

De ontwikkeling van de basisgeneratie varieert per stadsdeel. In het stadsdeel centrum daalt het aantal jongeren. In Stadsdeel Noord stijgt het aantal jongeren de komende jaren om vervolgens na 2028 te dalen. De stadsdelen Oost en Schalkwijk laten een toename zien van het aantal jongeren de komende jaren. De oorzaak hiervoor is dat in deze stadsdelen de meeste woningbouw plaatsvindt de komende jaren.

In tegenstelling tot de gemeente Haarlem is er in de omliggende gemeenten van Haarlem sprake van een lichte daling van de basisgeneratie 12 - 18 jaar. In de gemeenten Bloemendaal, Velsen, Hillegom, Heemstede, Zandvoort, Haarlemmerliede/Spaarnwoude is sprake van een daling en/of lichte stabilisering. De gemeente Haarlemmermeer laat de komende jaren een lichte daling zien. Na 2030 neemt het aantal jongeren in de leeftijd 12 - 18 hier weer toe. Op de volgende bladzijde is de ontwikkeling van de basisgeneratie 12 - 18 jarigen in de omliggende gemeenten van Haarlem weergegeven. Tot 2030 is sprake van een daling, pas na 2030 is weer sprake van groei van de basisgeneratie.

De centrumfunctie van Haarlem op het gebied van onderwijs wordt, wanneer gekeken wordt naar de ontwikkeling van de basisgeneratie 12 - 18 jarigen, als het ware niet ‘dubbel belast’ door zowel een groei van de basisgeneratie in Haarlem als de omliggende gemeenten. De groei van het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs op de middellange termijn in de gemeente Haarlem wordt primair veroorzaakt door de groei van de basisgeneratie in de gemeente Haarlem zelf.

5.2 RUIMTEBEHOEFTE & CAPACITEIT

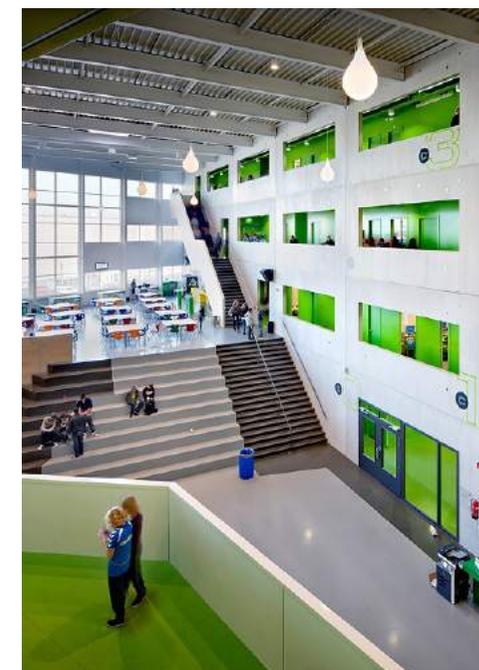
Belangrijk vraagstuk is vanzelfsprekend in hoeverre de groei van het aantal leerlingen op de middellange termijn de komende jaren leidt tot aanvullende ruimtebehoefte in het voortgezet onderwijs. Met andere woorden, is er aanleiding tot uitbreiding van de capaciteit bij bestaande scholen dan wel door uitbreiding van de voorzieningstructuur in het voortgezet onderwijs. In concreto is de hoofdvraag of er op basis van de actuele leerlingenprognoses nieuwe scholen bij moeten komen om de groei op te vangen.

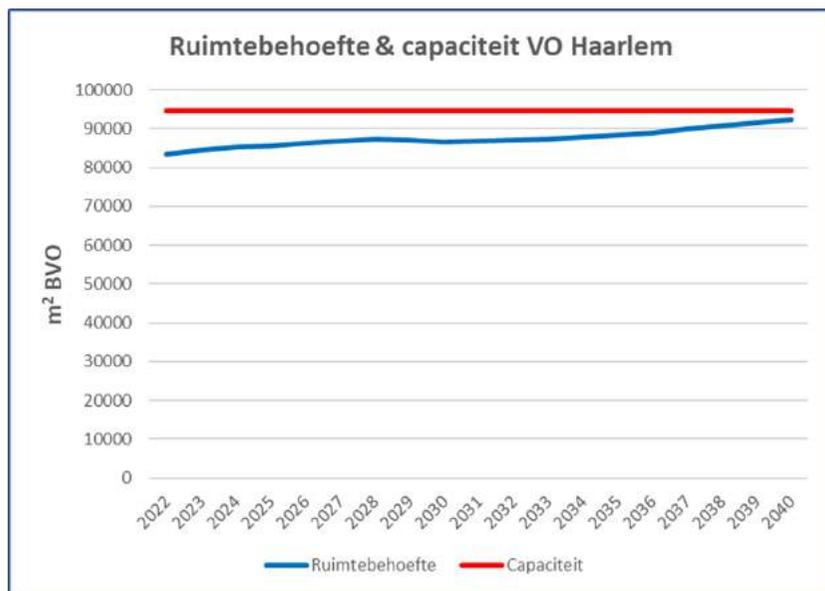
In het SHO van 2017 werd geconcludeerd dat de totale beschikbare capaciteit (aantal m² BVO) voldoende was voor het opvangen of huisvesten van de groei in het voortgezet onderwijs. In totaal groeide de ruimtebehoefte voor het voortgezet onderwijs van circa 86.600 m² BVO naar circa 94.000 m² BVO. De beschik-

bare capaciteit voor het voortgezet onderwijs is circa 95.000 m² waardoor er in beginsel geen sprake is van een normatief ruimtetekort. Hierbij is wel de kanttekening geplaatst dat er een zekere scheefgroei is in het voortgezet onderwijs in Haarlem wat betreft een over- of ondercapaciteit. In het beroepsgerichte VMBO is sprake van een overcapaciteit, in het mavo, havo en vwo is soms sprake van een tekort aan onderwijsplaatsen. Dit verschil komt voort uit het hoge aandeel avo-vwo-leerlingen in de gemeente Haarlem.

Anno 2022 is bovenstaande conclusie nog steeds van kracht. Er hebben weliswaar in de afgelopen periode al een aantal wijzigingen in de voorzieningenstructuur plaatsgevonden (gedeeltelijke nieuwbouw Rudolf Steiner College met ingang van januari 2022 voor de helft van de leerlingen op de locatie Belgiëaan, herhuisvesting Paulus Mavo en Daaf Geluk), maar er is nog steeds sprake van voldoende onderwijscapaciteit voor alle leerlingen in het voortgezet onderwijs. De beschikbare capaciteit is 94.581 m² BVO (exclusief voorzieningen voor bewegingsonderwijs en exclusief de ISH). De ruimtebehoefte van de VO-scholen is 83.325 m² BVO in 2022 (exclusief ISH). Deze ruimtebehoefte groeit naar circa 92.197 m² BVO in 2040. De normatieve overcapaciteit varieert van circa 11.000 m² BVO (2022) tot 2.400 m² BVO (2040). Normatief gezien is er de komende jaren derhalve voldoende capaciteit beschikbaar. In het SHO van 2017 is daarbij ook uitgegaan van een beschikbare frictiecapaciteit van circa 5 % om de nodige flexibiliteit te behouden in het opvangen van leerlingen. Bij een ruimtebehoefte van circa 83.000 à 92.000 m² BVO gaat het hierbij om een frictiebehoefte van circa 4000 à 5.000 m² BVO. Op dit moment en de komende jaren is deze frictiecapaciteit nog aanwezig, in 2040 is dit niet meer aanwezig, maar is op basis van de huidige leerlingenaantallen/-prognoses en ruimtebehoefte nog sprake van een frictieruimte van circa 2.400 m² BVO. Dit is een frictieruimte van circa 2,5 %. Vanwege het feit dat deze vermindering van de frictieruimte eerst aan de orde is in het midden van de jaren '30 en verder, is er nu nog geen aanleiding te anticiperen op deze vermindering van de frictieruimte.

In de grafiek op de volgende bladzijde is de ruimtebehoefte weergegeven (blauwe lijn) en de beschikbare capaciteit (rode lijn).

Geconcludeerd kan worden dat er in het voortgezet onderwijs in Haarlem nu en op de middellange termijn geen capaciteitsvraagstuk is; er is voldoende ruimte voor het huidige en toekomstige aantal leerlingen.

Dit zegt overigens niets over de situatie per school. Er zullen scholen zijn met een overcapaciteit, maar ook scholen die wellicht ruimte te kort komen voor het aantal leerlingen (zoals reeds in het SHO is aangegeven). In die zin is veel meer sprake van een verdelingsvraagstuk in plaats van een capaciteitsvraagstuk, hetgeen ook erkend wordt door de schoolbesturen en aanleiding is na te denken over de toekomstige voorzieningenstructuur. Hierin kunnen bijvoorbeeld afspraken gemaakt over de omvang van de scholen (waarbij de beschikbare capaciteit de omvang van een school bepaalt), een gezamenlijke aanname- en toelatingsbeleid dan wel ander beleid om de bestaande capaciteit optimaal in te zetten.

Geconcludeerd kan worden dat het toevoegen van een nieuwe school vanuit de huidige en toekomstige ruimtebehoefte niet noodzakelijk is; alle jongeren in de leeftijd 12 - 18 jaar kunnen in beginsel gehuisvest worden in het voortgezet onderwijs in Haarlem.

6. STICHTEN SCHOLEN

6.1 MEER RUIMTE VOOR NIEUWE SCHOLEN

De procedure voor het stichten van scholen - een nieuwe school, een uitbreiding van een bestaande school met andere onderwijssoorten of het verplaatsen van een bestaande school verder dan 3 kilometer (een verplaatsing van een school verdere dan 3 kilometer wordt gezien als het stichten van een nieuwe school) - is door de wetgeving “Meer ruimte voor nieuwe scholen” gewijzigd. Deze wet is in 2020 aangenomen en is op 1 juni 2021 in werking getreden. De nieuwe wet maakt het mogelijk een nieuwe door het Rijk bekostigde school te stichten op basis van de belangstelling van ouders en leerlingen. Een initiatiefnemer moet daarbij voldoende interesse voor een nieuwe school aantonen. Ook wordt door de Rijksoverheid (Inspectie voor het Onderwijs) beoordeeld of de nieuwe school voldoende kwaliteit kan bieden en worden er meer eisen aan bestuurders en intern toezichthouders gesteld. De bedoeling van deze wetswijziging is dat de overheid het aanbod van scholen beter wil laten aansluiten bij de wensen van ouders en leerlingen.

De nieuwe wet houdt ook rekening met het bestaande aanbod van scholen. Wie een nieuwe school wil stichten, moet ook eerst overleggen met de bestaande schoolbesturen, het samenwerkingsverband passend onderwijs en de gemeente. Onderdeel van dit overleg is ook of de ideeën over een nieuwe school binnen een bestaande school vorm kunnen krijgen. Het overleg is geen formele blokkade voor initiatiefnemers om een aanvraag in te dienen. M.a.w. initiatiefnemers kunnen los van de uitkomsten van het overleg een aanvraag indienen bij de Rijksoverheid.

Volgens de nieuwe wet hoeft een nieuwe school ook niet meer te horen bij een erkende richting, bijvoorbeeld protestants christelijk of algemeen bijzonder onderwijs. Er wordt in de nieuwe stichtingsprocedure wel beter gekeken of er voldoende belangstelling is voor een nieuwe school en of deze voldoende kwaliteit kan bieden. Of er voldoende belangstelling is, dient aangetoond te worden door middel van ouderverklaringen of, in bepaalde gevallen, door een marktonderzoek. Dit dient aan te tonen dat de school op

lange termijn in staat is om voldoende leerlingen aan zich te binden. De Onderwijsinspectie beoordeelt de te verwachten onderwijskwaliteit.

De gehele stichtingsprocedure neemt de nodige tijd in beslag. De periode voor het indienen van een aanvraag (voor 30 juni van een kalenderjaar) zal de nodige tijd in beslag nemen. Vervolgens duurt de besluitvorming circa één jaar. Na eventuele goedkeuring is er dan een periode van 14 maanden voorbereidings-tijd alvorens de school echt start. De gehele procedure neemt derhalve (minimaal) 3 jaar in beslag van initiatief tot realisatie ervan uitgaande dat er geen tussentijdse obstakels zijn.

De nieuwe stichtingsprocedure om te komen tot stichten van scholen is als bijlage 1 opgenomen in deze rapportage.

6.2 STICHTINGSNORMEN VOORTGEZET ONDERWIJS

In de stichtingsprocedure moet de aanvrager c.q. initiatiefnemer in beeld brengen dat de nieuw te stichten school door een bepaald aantal leerlingen zal worden bezocht. De uit te voeren belangstellingsmeting dan wel een marktonderzoek moet hier inzicht in geven. En wanneer er goedkeuring wordt gegeven door de minister dient de aanvrager een prognose van het aantal leerlingen op 1 oktober van het 1ste schooljaar te overleggen.

Wat betreft de leerlingenaantallen brengt de minister een school in aanmerking voor bekostiging als de initiatiefnemer redelijkerwijs kan aantonen dat de school zal worden bezocht door ten minste:

- 390 leerlingen voor een school voor vwo;
- 325 leerlingen voor een school voor havo;
- 260 leerlingen voor een school voor mavo/vmbo-tl;
- 260 leerlingen voor een school voor beroepsgericht vmbo met 1 profiel;
- 160 leerlingen voor elk profiel van een vmbo-school met meer dan 1 profiel;
- 120 leerlingen voor een school voor praktijkonderwijs.

Als het gaat om een scholengemeenschap met meerdere schoolsoorten, dan moet aannemelijk worden gemaakt dat elk van de samenstellende schoolsoorten ten minste driekwart van het aantal leerlingen zal hebben. Bij een brede scholengemeenschap voor vmbo-tl (mavo), havo, vwo gaat het dan om een leerlingenaantal van circa 730 leerlingen. Wanneer het gaat om alleen een scholengemeenschap voor havo en vwo dient rekening te worden gehouden met een leerlingenaantal van circa 540 leerlingen.

Los van deze normen voor het stichten van scholen, is de vraag in hoeverre scholengemeenschappen van deze omvang - 540 à 730 leerlingen - duurzaam te exploiteren zijn. Op basis van ervaringsgegevens in het voortgezet onderwijs is dit veelal niet haalbaar als solitaire school. Om een breed aanbod te kunnen bieden met de verschillende profielen in de bovenbouw van bijvoorbeeld het havo en vwo is, zo leert de ervaring, veelal een hoger aantal leerlingen nodig om het formatief (personeel) te kunnen organiseren. Hoewel hiervoor geen (landelijke) richtlijnen bestaan, wordt er veelal uitgegaan van een omvang van circa 1.000 leerlingen wanneer sprake is van een solitaire c.q. zelfstandige scholengemeenschap met meerdere onderwijssoorten (bijvoorbeeld mavo-havo-vwo). Indien het gaat om een vestiging van een bestaande school of scholengemeenschap kan wellicht volstaan worden met minder leerlingen omdat onderwijskundige en organisatorische aspecten gezamenlijk kunnen worden vormgegeven. Hiervoor zijn echter geen vuistregels of normen aan te geven. De benodigde omvang van een dergelijke dislocatie of nevenvestiging is sterk afhankelijk van de soorten onderwijs die worden aangeboden.

Op basis van de stichtingsnormen kan geconcludeerd worden dat een toevoeging of uitbreiding het nodige volume aan leerlingenaantallen vraagt of het nu gaat om een nieuwe zelfstandige school, het uitbreiden van een bestaande school of het verplaatsen van een bestaande school (verder dan de in het RPO gehanteerde grens van 3 kilometer).

6.3 VERANTWOORDELIJKHEDEN IN STICHTINGSPROCEDURE

- *Initiatiefnemer stichten nieuwe school*

De nieuwe wetgeving voor het stichten van door de Rijksoverheid bekostigde scholen biedt iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon de mogelijkheid een school te starten. In die zin zou ook een van de

bestaande schoolbesturen aanvrager of initiatiefnemer kunnen zijn. Er kan echter ook sprake zijn van een ouderinitiatief waarbij er een nieuwe rechtspersoon wordt opgericht als bevoegd gezag c.q. schoolbestuur. Belangrijk in de procedure is dat de bestaande dan wel nieuwe rechtspersoon in voldoende mate kan aantonen dat er wordt voldaan aan de stichtingsnormen. Uitgaande van hetgeen hierover is aangegeven in 4.2 moet een initiatiefnemer de nodige ouderverklaringen overleggen. Indien het gaat om een scholengemeenschap havo-vwo of vmbo-tl-havo-vwo gaat het om respectievelijk 540 à 730 ouderverklaringen (verklaringen waarin ouders de intentie aangeven c.q. het voornemen hebben hun kinderen naar de nieuwe voorziening te sturen).

- Bestaande schoolbesturen en samenwerkingsverband Passend Onderwijs

Volgens de nieuwe stichtingsprocedure dient een aanvrager van een nieuwe school overleg te voeren met de bestaande schoolbesturen en het samenwerkingsverband passend onderwijs. De bewijzen van uitnodigingen voor de gesprekken met de schoolbesturen en het samenwerkingsverband dienen door de initiatiefnemer bij de aanvraag ingediend te worden. Uit de regelgeving is niet duidelijk wat er gebeurt indien bijvoorbeeld bestaande schoolbesturen en/of het samenwerkingsverband de noodzaak van een nieuwe school niet ondersteunen omdat dit leidt tot versnippering van het aanbod dan wel hun bestaansrecht raakt.

- Gemeente

Een initiatiefnemer dient ook een overleg te voeren met de gemeente waar de school zich wil vestigen. Ook hier geldt hetzelfde als hetgeen hierboven is beschreven bij de schoolbesturen en het samenwerkingsverband. Niet duidelijk is wat er gebeurt indien de gemeente de noodzaak van een nieuwe school niet ondersteunt.

Uit de positionering van de gemeente in de stichtingsprocedure kan worden opgemaakt dat de wetgever er niet vanuit gaat dat een lokale overheid ook aanvrager of initiatiefnemer kan zijn. Een aanvrager dient immers overleg te voeren met de gemeente. Wanneer de gemeente zelf aanvrager is, moet zij op grond van de regelgeving met haarzelf overleg te voeren over de aanvraag). Dat dit niet kan, wordt echter niet expliciet benoemd.

Indien uiteindelijk de minister goedkeuring geeft aan een nieuwe voorziening ontstaat er een recht op bekostiging en dient de gemeente te voorzien in passende huisvesting. Deze passende huisvesting zal gebaseerd zijn op de (groei van de) leerlingenprognoses van de nieuw te realiseren school.

6.4 RESUMÉ STICHTINGSPROCEDURE

De stichtingsprocedure voor een nieuwe school, uitbreiding en/of verplaatsing verder dan 3 kilometer is een relatief lange procedure, waarbij met name het verkrijgen van voldoende ouderverklaringen door de initiatiefnemer cruciaal is. Afhankelijk van de soorten onderwijs die de initiatiefnemer wil gaan aanbieden, zullen er meer dan 500 ouderverklaringen moeten komen (om een stichtingsnorm voor een school met havo en vwo te halen). Een groot aantal ouders moet derhalve een positieve verklaring afgeven. Voor de initiatiefnemer is het daarom van belang niet alleen na te denken over de onderwijssoorten (mavo, havo en/of vwo), maar ook over de keuze van de denominatie of richting van de school en het onderwijsconcept. Een keuze voor bijvoorbeeld een protestants christelijke of islamitische denominatie of een specifiek onderwijsconcept, betekent dat bepaalde ouders andere keuzes zullen maken in de schoolkeuze van hun kinderen en waarschijnlijk niet over zullen gaan tot de ondertekening van een ouderverklaring. Indien een initiatiefnemer het stichten van een nieuwe school overweegt, verdient het aanbeveling te kiezen voor een richting of denominatie waarbij is sprake is van een algehele toegankelijkheid voor alle kinderen uit Schalkwijk. Echter in deze keuze wat betreft richting of denominatie zal ook weer rekening moeten worden gehouden met de richtingen en/of denominatie van de reeds bestaande VO-scholen in de nabijheid (stadsdeel Schalkwijk, Stadsdeel Zuidwest en omliggende gemeenten), waarmee overlegd moet worden ook in verband met eventuele concurrentie. Dit maakt de nieuwe stichtingsprocedure, die beoogt meer ruimte te geven aan nieuwe scholen, erg complex. Iedere keuze wat betreft onderwijssoorten, richting c.q. denominatie en onderwijskundig profiel heeft immers invloed op de mogelijke leerlingenaantallen en daarmee de levensvatbaarheid van de school.

7. KOSTEN VO-SCHOOL

Wanneer een aanvraag voor een nieuwe school wordt gehonoreerd door de minister van OCW, ontstaat voor de gemeente een wettelijke huisvestingsplicht te voorzien in passende huisvesting. De nieuwe school zelf krijgt van het ministerie van OCW middelen voor het personeel, onderwijsleermiddelen en de instandhouding van het gebouw, een zogenaamde lumpsumbekostiging om het onderwijs vorm en inhoud te geven. In deze paragraaf wordt ingegaan op de stichtingskosten voor de onderwijshuisvesting (voor rekening van de gemeente) en de kosten van de instandhouding van de school (voor rekening van het bevoegd gezag van de school).

7.1 STICHTINGKOSTEN

Wanneer een aanvraag voor een door het Rijk bekostigde school wordt gehonoreerd door de minister van OCW, moet de nieuwe school voor voortgezet onderwijs ook gehuisvest worden. De gemeente heeft dan de huisvestingsplicht te voorzien in passende huisvesting. Passend wat betreft het aantal te verwachten leerlingen en passend wat betreft het onderwijsconcept van de nieuwe school. De gemeente kan hierin voorzien door bestaande huisvesting ter beschikking te stellen of door nieuwbouw te plegen. Hieronder worden de indicatieve stichtingskosten in beeld gebracht van een school voor voortgezet onderwijs.

Uitgangspunten voor de raming van de stichtingskosten van een nieuwe school is een scholengemeenschap met de onderwijssoorten vmbo-tl/mavo, havo en vwo. Voor een duurzame exploitatie van een VO-school met deze onderwijssoorten inclusief eindexamen in alle onderwijssoorten is een minimale omvang van circa 1.000 leerlingen veelal gewenst dan wel noodzakelijk om de profielen in de bovenbouw te kunnen aanbieden. Een dergelijke voorziening heeft een normatieve ruimtebehoefte van circa 7.500 m² BVO. Daarnaast zijn er voor het bewegingsonderwijs 3 gymlokalen nodig (of een sportzaal met drie gymvloeren).

De mogelijkheden deze ruimtebehoefte te realiseren in bestaande onderwijshuisvesting zijn gering dan wel afwezig in Haarlem. Ook wanneer gekeken wordt naar het stadsdeel Schalkwijk is er mede door de groei ook in het primair onderwijs geen sprake van onderwijsgebouwen die beschikbaar zijn dan wel binnen afzienbare tijd

beschikbaar komen voor een eventuele nieuwe school voor voortgezet onderwijs.

Ervan uitgaande dat nieuwbouw noodzakelijk is omdat er geen bestaande schoolgebouwen beschikbaar zijn, dan vraagt dit de nodige investeringen. Op basis van de op de vorige bladzijde genoemde ruimtebehoefte van circa 7.500 m² BVO en op basis van huidige kengetallen van circa € 2.850 à € 3.250 per m² BVO, vraagt een nieuwe school een stichtingskostenbudget van circa € 21 miljoen à € 24 miljoen voor het lesgebouw. Voor een drietal gymlokalen/-voorzieningen dient rekening te worden gehouden met een stichtingskostenbudget van circa € 4,5 à € 5 miljoen. De totale stichtingskosten van een nieuwe school voor voortgezet onderwijs met circa 1.000 leerlingen bedragen dan circa € 25,5 à € 29 miljoen. In de dynamische lijst met huisvestingsprojecten onderwijs is op basis van eerdere ramingen voor een VO-school reeds € 25 miljoen genoemd. Middelen hiervoor zijn echter niet beschikbaar gesteld.

Deze indicatieve investeringsraming is exclusief eventuele kosten voor het verwerven van een locatie (voor zover die nog beschikbaar zijn in het stadsdeel Schalkwijk), kosten bestemmingsplanprocedure en infrastructurele aanpassingen. De totale investeringskosten zullen dan ook al snel circa € 30 miljoen bedragen (hetgeen een jaarlijkse annuïteit - 40 jaar - van circa € 1 miljoen met zich meebrengt).

Het betreft hier extra kosten naast de kosten die reeds noodzakelijk zijn voor de vernieuwing, renovatie (levensduurverlenging) en/of uitbreiding van de bestaande huisvestingsportefeuille van de gemeente Haarlem. Indien er geen sprake is van aanvullende middelen, zal er sprake moeten zijn van een herverdeling van de bestaande beschikbare middelen voor de onderwijshuisvesting. Dit resulteert in een gewijzigde prioritering en/of fasering van de vernieuwing van de onderwijshuisvesting hetgeen overleg behoeft met alle schoolbesturen in Haarlem (in het zogenaamd op overeenstemming gerichte overleg).

Een nieuwe school realiseren wanneer er geen huisvesting al beschikbaar is, vraagt concluderend al snel een gemeentelijke investering van circa € 30 miljoen.

7.2 EXPLOITATIEKOSTEN

Om het onderwijs te geven en het lesgebouw in stand te houden, krijgt een school op basis van de leerlingenaantallen een lumpsumvergoeding van het Rijk (Ministerie van OCW). Deze bekostigingssystematiek is op grond van recente wetgeving vereenvoudigd. In de nieuwe bekostigingssystematiek wordt gerekend met 4 parameters (momenteel zijn dat er nog 42): een vaste voet voor een hoofdvestiging (€ 227.160,97), een vaste voet voor een nevenvestiging (€ 113.580,48), een bedrag per leerling voor het algemeen vormend onderwijs (€ 7.766,86) en een bedrag per leerling in het praktijkonderwijs en de leerling in de bovenbouw van het voorbereidend beroepsonderwijs (€ 9.137,49).

Naast deze structurele bekostiging, krijgt het bevoegd gezag in het voorbereidingsjaar, waarin een nieuwe school wordt gestart, een startbekostiging. De hoogte hiervan bedraagt de helft van een vaste voet (€ 113.580). Ook in het eerste, tweede en derde schooljaar krijgt een nieuwe school extra bekostiging afhankelijk van het aantal leerlingen. In het eerste schooljaar krijgt de nieuwe school 2 of 2,5 keer extra de bekostiging van de vaste voet, in het tweede schooljaar 1 of 2 keer de vaste voet en in het derde jaar 0,5 keer de vaste voet. Met deze extra bekostiging moet de school in staat worden gesteld om de aanloopkosten te bekostigen, zodat er geen appel hoeft te worden gedaan op andere financieringsbronnen (o.a. gemeente). In de startsituatie is immers veelal sprake van meer formatie dan op basis van het leerlingenaantal normaliter aan de orde zou zijn en moet er veelal meer ruimte in stand worden gehouden.

In onderstaande tabel is een indicatieve raming weergegeven van de bekostiging van een nieuwe school voor voortgezet onderwijs (geen nevenvestiging).

Onderwijssoorten		Schooljaar 1	Schooljaar 2	Schooljaar 3	Schooljaar 4	Schooljaar 5	Schooljaar 6	Schooljaar 7	Schooljaar 8
vmbo-tl	Voorbereidingsjaar	50	100	150	200	250	300	350	425
havo		25	75	100	150	200	250	250	325
vwo		25	50	75	100	150	200	200	200
Totaal		100	225	325	450	600	750	850	1000
	€ 113.580	€ 1.571.749	€ 2.201.865	€ 2.864.971	€ 3.722.248	€ 4.887.277	€ 6.052.306	€ 6.828.992	€ 7.994.021

De groei van het aantal leerlingen zoals in de tabel weergegeven, is vanzelfsprekend speculatief. Het aandeel leerlingen vmbo-tl wordt hoger geraamd dan het aantal leerlingen havo en vwo. In het eerste schooljaar is er sprake van een extra bekostiging van 2,5 keer de vaste voet (bovenop reeds 1 keer een standaard vaste voet). In het tweede jaar is er een keer een extra vaste voet meegenomen en in het derde jaar een half keer extra de vaste voet bekostiging.

Op basis van de indicatieve groei van het aantal leerlingen groeit de bekostiging van de nieuwe VO-school van circa € 1,5 miljoen naar circa € 8 miljoen in het achtste schooljaar (in dit voorbeeld).

Wanneer sprake zou zijn van een nevenvestiging van een bestaande school liggen de inkomsten iets lager omdat de vaste voet dan geen € 227.000 bedraagt, maar de helft. De bedragen per leerling blijven in het nieuwe bekostigingsstelsel hetzelfde in een situatie van een nieuwe zelfstandige school of een nevenvestiging. Indien sprake is van een avo-vwo-nevenvestiging ontvangt het bevoegd gezag in de structurele situatie een vaste voet van € 113.580 en per leerling € 7.767. En wanneer het gaat om het toevoegen van een nieuwe afdeling aan een bestaande school dan ontvangt de school een aanvulling op de lumpsumbekostiging gebaseerd op het aantal leerlingen x normbedrag per leerling.

8. CONCLUSIES, AANBEVELINGEN & VERVOLG

8.1 CONCLUSIES

In 2013 werd geconcludeerd dat een eventuele nieuwe school alleen kans van slagen heeft als de gemeente, de wijk, de gezamenlijke schoolbesturen en de schoolbesturen voor primair onderwijs actief participeren en het financiële risico door meer belanghebbenden wordt gedeeld. Tevens werd geconcludeerd dat een nieuwe school altijd gekoppeld moet zijn aan een bestaande school, om de kwaliteit en de bemensing beter te kunnen waarborgen. En niet onbelangrijk er dienen voldoende leerlingen te zijn.

Als we anno 2022 de diverse aspecten analyseren, dan kan geconcludeerd worden dat er weliswaar een aantal wijzigingen in de voorzieningenstructuur hebben plaatsgevonden (gedeeltelijke nieuwbouw voor het Rudolf Steiner College met ingang van januari 2022 voor circa de helft van het aantal leerlingen, herhuisvesting Paulus Mavo en Daaf Geluk), maar dat er nog steeds sprake is van voldoende onderwijscapaciteit voor alle leerlingen in het voortgezet onderwijs. De beschikbare capaciteit in het voortgezet onderwijs is voldoende voor het huidige en toekomstige aantal leerlingen in Haarlem. Uitbreiding van de voorzieningenstructuur is niet noodzakelijk vanwege groei van het aantal leerlingen en daarmee toenemende huisvestingsbehoefte.

En hoewel er voor de bereikbaarheid van scholen voor voortgezet onderwijs geen afstandscriteria gelden, kunnen alle jongeren van 12 tot en met 18 jaar binnen een afstand van circa 5 kilometer een school voor voortgezet onderwijs bereiken. Dit geldt in beginsel voor alle schoolsoorten, van praktijkonderwijs, beroepsgericht vmbo tot vwo, en voor alle leerlingen in alle stadsdelen van de gemeente Haarlem, ook voor de leerlingen uit het stadsdeel Schalkwijk (de ervaring leert dat havo- en vwo-leerlingen veelal bereid zijn verder te fietsen voor voortgezet onderwijs dan vmbo-leerlingen).

Met inachtneming van de geringe respons geven ouders (en leerlingen) in Schalkwijk aan wel behoefte te hebben aan een nieuwe school voor voortgezet onderwijs met bij voorkeur de onderwijssoorten vmbo-tl

(mavo), havo en vwo. Op basis van de behoeftepeiling hebben 138 ouders gereageerd. Uit de resultaten blijkt dat er ontevredenheid is over de beperkte keuze in Schalkwijk (mede in relatie tot de grootte en groei van Schalkwijk). Onder de respondenten zijn ook ouders die positief zijn over het aanbod in Haarlem omdat de voorzieningen er mede voor zorgen dat de integratie van verschillende wijken en culturen bevordert.

De procedure voor het stichten van nieuwe scholen is een relatief lange en ook complexe procedure, waarbij met name het verkrijgen van voldoende ouderverklaringen door de initiatiefnemer een belangrijke “horde” is. Om een nieuwe school te realiseren met de gewenste onderwijssoorten zullen er meer dan 500 of 700 ouderverklaringen moeten komen (afhankelijk van de breedte van de onderwijsvoorziening). Tevens moet er overleg zijn met de overige schoolbesturen omdat een nieuwe school leidt tot enige vorm van versnippering (en wellicht vermindering van het aantal leerlingen van de bestaande scholen). De vraag kan gesteld worden in hoeverre dit aantal haalbaar is wanneer het afgezet wordt tegen de respons op de enquête onder de ouders van basisschoolleerlingen in Schalkwijk. Een eventueel vervolgonderzoek zal dit scherper in beeld moeten brengen.

De kosten om een nieuwe school voor voorgezet onderwijs te realiseren zijn hoog. Indien ook moet worden voorzien in voorzieningen voor bewegingsonderwijs en aanvullende kosten voor een locatie gaan de stichtingskosten naar circa € 30 miljoen. Het gaat hier om de investeringskosten om te voorzien in passende onderwijshuisvesting voor een nieuwe voorziening en betreffen de eenmalige investeringskosten die voor rekening van de gemeente komen. In het SHO is niet voorzien in deze eventuele investeringskosten. Aanvullende middelen voor een eventuele nieuwe school in Schalkwijk zijn dan noodzakelijk, dan wel dat er in overleg met de schoolbesturen een herverdeling van de bestaande beschikbare middelen voor de onderwijshuisvesting zal moeten plaatsvinden.

Op basis van bovenstaande lijkt of is het zelfstandig stichten van een nieuwe school voor voortgezet onderwijs in Schalkwijk complex dan wel niet mogelijk. Een initiatiefnemer moet door middel van veel ouderverklaringen aantonen dat er voldoende draagvlak is voor de nieuwe voorziening. En wanneer dit kan

worden aangetoond, is de vraag in hoeverre dit ten koste zal gaan van de bestaande scholen voor voortgezet onderwijs waarmee de initiatiefnemer ook overleg zal moeten voeren. Ook de hoge investeringskosten maken het stichten van een nieuwe school complex. Aanvullende middelen ter hoogte van circa € 30 miljoen zijn nodig, terwijl er op basis van de ontwikkeling van de leerlingenaantallen en daarmee samenhangende huisvestingsbehoefte geen aanleiding is voor uitbreiding van de huidige capaciteit.

8.2 TWEE ALTERNATIEVEN

Zijn er, gegeven de wensen van ouders in Schalkwijk met betrekking tot het uitbreiden van de VO-voorzieningenstructuur én gegeven de complexiteit een nieuwe school te stichten, andere mogelijkheden het onderwijsaanbod in Schalkwijk uit te breiden? Een tweetal denkbare alternatieven is enerzijds het verplaatsen van een bestaande school voor voortgezet onderwijs naar Schalkwijk en anderzijds het uitbreiden van het onderwijsaanbod van de reeds aanwezige scholen in Schalkwijk. Op beide alternatieven wordt hieronder ingegaan alsmede de randvoorwaarden die aanvullend nodig zijn om te komen tot een eventueel haalbaar en realistisch scenario.

8.2.1 VERPLAATSEN BESTAANDE VO-SCHOOL

Een mogelijkheid de voorzieningenstructuur voor voortgezet onderwijs in Schalkwijk uit te breiden is een eventuele verplaatsing van een bestaande school voor voortgezet onderwijs in Haarlem. In dit verband zou bijvoorbeeld gedacht kunnen worden aan de verplaatsing van een nabij Schalkwijk gelegen school voor voortgezet onderwijs (bijvoorbeeld het Coornhert Lyceum of Sancta Maria Lyceum). Er dient dan onderzocht te worden of er sprake is van de noodzaak van vervangende nieuwbouw van één van de bestaande VO-scholen én - zeer belangrijk - de bereidheid van de betreffende school om bij de vervangende nieuwbouw verplaatst te worden naar een andere stadsdeel. Daarnaast vraagt de profilering van de school dan ook de nodige aandacht; voorkomen dient te worden dat door de verplaatsing naar elders er ook sprake is van een verlies van leerlingen omdat de leerlingen alternatieve schoolkeuzes (kunnen blijven) maken.

Dit eventuele scenario is tot nu toe niet opgenomen in de huisvestingsplannen van de gemeente Haarlem (waaronder het SHO 2019). Er zijn op dit moment geen scholen voor voortgezet onderwijs in beeld die op de middellange of lange termijn in aanmerking komen voor vervangende nieuwbouw waardoor een locatiewijziging ook aan de orde zou kunnen zijn. Deze optie van een verplaatsing van een school voor voortgezet onderwijs naar Schalkwijk is op korte termijn niet aan de orde of haalbaar en is eerst aan de orde wanneer een van de bestaande scholen voor voortgezet onderwijs in aanmerking komt voor vervangende nieuwbouw.

Een verplaatsing van een bestaande school gaat ook gepaard met hoge investeringskosten wanneer er vervangende nieuwbouw moet plaatsvinden. Naast de kosten voor het verwerven en geschikt maken van een locatie (voor zover die nog aanwezig zijn in Schalkwijk), moet in dit scenario ook rekening worden gehouden met kosten ter hoogte van circa € 30 miljoen, waarmee in de huidige onderwijshuisvesting geen rekening mee is gehouden. Ook hier geldt dat er dan sprake dient te zijn van of aanvullende middelen dan wel met instemming van de schoolbesturen herverdeling van de bestaande middelen onderwijs-huisvesting.

Een voordeel van een eventuele verplaatsing van een VO-school naar een andere locatie is dat er geen noodzaak is voor tijdelijke huisvesting tijdens de nieuwbouw; het onderwijs blijft tot aan de ingebruikname van de nieuwbouw gewoon plaatsvinden in de bestaande onderwijslocatie.

Ook in zo'n situatie van een verplaatsing van een bestaande school voor voortgezet onderwijs is de participatie van alle schoolbesturen belangrijk ter voorkoming van een vergelijkbare situatie als destijds met het Teyler College. Een verplaatsing van een bestaande VO-school naar Schalkwijk moet gedragen worden door alle schoolbesturen. Door middel van capaciteits- en plaatsingsafspraken tussen alle schoolbesturen moeten er garanties gecreëerd worden zodat er voldoende bestaanszekerheid is voor de verplaatste school.

Gezien de hoge investeringskosten alsmede het nog ontbreken van gezamenlijke schoolbestuurlijke afspraken over capaciteit en plaatsingsbeleid, lijkt dit scenario op korte termijn niet haalbaar. Ook vanuit de wettelijke gemeentelijke zorgplicht is er op dit moment geen aanleiding voor vervangende nieuwbouw - en daarmee een eventuele verplaatsing - van een van de bestaande scholen voor voortgezet onderwijs.

8.2.2 VERBREDEN ONDERWIJSAANBOD SCHALKWIJK

In Schalkwijk bevinden zich nu twee scholen voor voortgezet onderwijs, het Rudolf Steiner College en het Haarlem College. Daarmee is sprake van een aanbod van beroepsgericht vmbo tot en met vwo. Het Rudolf Steiner College biedt mavo, havo en vwo op twee locaties. De huidige capaciteit biedt geen ruimte voor verdere groei van het aantal leerlingen, dat nu circa 1.000 leerlingen is. Indien meer (Schalkwijkse) leerlingen opgevangen moeten worden, vraagt dit uitbreiding van het Rudolf Steiner College. Het Haarlem College biedt beroepsgericht vmbo en mavo. Het aantal leerlingen is circa 850, hetgeen minder is dan de capaciteit van het gebouw mogelijk maakt. Het gebouw van het Haarlem College heeft dan ook een overcapaciteit van circa 4.700 m² BVO, die mogelijkheden biedt om onderwijssoorten toe te voegen, dan wel ruimte te bieden voor groei van het Rudolf Steiner College.

In het scenario van het toevoegen van aanvullende onderwijssoorten aan het Haarlem College of het uitbreiden van het Rudolf Steiner College, betekent dat er meer leerlingen vanuit Schalkwijk met een hoger schooladvies dan vmbo-tl/mavo in Schalkwijk kunnen worden opgevangen.

Een eventuele dergelijke ontwikkeling vraagt ook aanvullende maatregelen. Indien uitbreiding van het Haarlem College een optie is, zijn ruimtelijke aanpassingen van het schoolgebouw nodig. Het Haarlem College is ontwikkeld als een vmbo-locatie beroepsgericht en niet als avo-vwo-school. Dit betekent dat er veel praktijkruimten zijn en in mindere mate een theoretische leeromgeving die nodig zal zijn bij een uitbreiding met bijvoorbeeld havo en op termijn wellicht vwo. Indien de capaciteit van het Rudolf Steiner College vergroot dient te worden, is uitbreiding van het Rudolf Steiner College noodzakelijk (door de bestaande capaciteit uit te breiden en/of medegebruik van overcapaciteit van het Haarlem College).

Naast de benodigde ruimtelijke aanpassingen vraagt een eventuele uitbreiding ook de nodige inspanningen van het Haarlem College en/of Rudolf Steiner College. In het geval van het Haarlem College zal het huidige mavo van het Haarlem College en ook het eventueel toe te voegen havo sterk gepositioneerd moeten worden zodat het een gelijkwaardig alternatief voor alle leerlingen is ten opzichte van de andere mavo-havo-vwo scholengemeenschappen in Haarlem. Er zal derhalve goed nagedacht moeten worden over het profiel van het mavo, havo en eventueel vwo op termijn binnen een brede scholengemeenschap met beroepsgerichte vmbo. De huidige beeldvorming van het Haarlem College zal door een sterke profilering en positionering gewijzigd moeten worden zodat het voor alle leerlingen in Haarlem een gelijkwaardig alternatief is t.o.v. de overige veelal meer categorale of smalle scholengemeenschappen. In het geval van het Rudolf Steiner College zal bij een eventuele uitbreiding ook aandacht besteed moeten worden aan de wijze waarop deze VO-school, met een specifiek onderwijskundig profiel, ook van meer betekenis kan zijn voor het opvangen van Schalkwijkse leerlingen.

Deze positionering en profilering is echter niet alleen een vraagstuk van het Haarlem College en/of Rudolf Steiner College, maar vraagt ook gezamenlijk Haarlems schoolbestuurlijk beleid inzake het aannemen en toelaten van leerlingen. Het verbreden van het aanbod met bijvoorbeeld havo betekent niet dat ouders/leerlingen meteen zullen kiezen voor het Haarlem College wanneer er ook nog voldoende alternatieve keuzemogelijkheden blijven elders in Haarlem. Door gezamenlijk beleid en afspraken moet voorkomen worden dat een eventuele uitbreiding niet levensvatbaar is vanwege onvoldoende leerlingenaantallen. Een eventuele uitbreiding van het aanbod in Schalkwijk dient dan ook onlosmakelijk verbonden te zijn aan gezamenlijke schoolbestuurlijke afspraken over de leerlingenaantallen en capaciteit van scholen alsmede toelatingsafspraken. Dit sluit ook aan bij de analyse van Platform 31 inzake de sluiting van het Teyler College in 2013, waarin geconcludeerd werd dat een uitbreiding of nieuwe school gesteund wordt door de gezamenlijke schoolbesturen om te komen tot een levensvatbare uitbreiding of nieuwe school. Een eventuele uitbreiding van het Haarlem College en/of Rudolf Steiner College sluit ook aan bij de conclusie van destijds dat een nieuwe school altijd gekoppeld moeten zijn aan een bestaande school, om de kwaliteit en de bemensing beter te kunnen waarborgen.

Bovenstaand vraagstuk is onderdeel van de ambitie van het gezamenlijke voortgezet onderwijs in Haarlem en omgeving om te komen tot een integrale visie op het voortgezet onderwijs in Haarlem en omgeving om het huidige aanbod toekomstbestendiger te maken zodat er beter ingespeeld wordt op maatschappelijke en onderwijskundige ontwikkelingen. Belangrijke vraagstukken hierin zijn het versterken van kansengelijkheid, de breedte en diversiteit in het aanbod, afspraken over het gezamenlijke toelatings- en aannamebeleid. Eventuele uitbreidingen van het onderwijsaanbod - uitbreiding van een bestaand aanbod van een school dan wel een nieuwe school - is onlosmakelijk verbonden aan gezamenlijke schoolbestuurlijke afspraken (ook indachtig de lessons learned uit het verleden, rapportage Platform 31, september 2013).

8.3 ADVIES/VERVOLG

Op basis van de verkenning van de in de vorige paragraaf beschreven alternatieve scenario's inzake de uitbreiding en/of versterking van de onderwijsinfrastructuur in het stadsdeel Schalkwijk, wordt geadviseerd verder onderzoek te gaan doen naar de haalbaarheid van het onder 8.2.2 beschreven scenario: uitbreiding van het onderwijsaanbod van de bestaande VO-scholen in Schalkwijk. Technisch gezien is het voor Dunamare mogelijk om aan het Haarlem College een havo-afdeling toe te voegen. Voor het Rudolf Steiner College vraagt uitbreiding het aanvullend realiseren van extra onderwijshuisvesting. Naast het verder onderzoeken van deze mogelijkheden is er echter nog veel aanvullende beleid nodig om te zorgen voor toekomstgerichte en toekomstbestendige randvoorwaarden voor een levensvatbare uitbreiding van het voorzieningenniveau.

Voor de korte termijn lijkt het onder 8.2.2 beschreven scenario het meest kansrijk te onderzoeken scenario van alle onderzochte scenario's om de voorzieningenstructuur uit te breiden in Schalkwijk (a. het stichten van een nieuwe school, b. het verplaatsen van een bestaande school en c. het uitbreiden van een reeds aanwezige school).

De gemeentelijke en schoolbestuurlijke project- c.q. begeleidingsgroep voor dit onderzoek heeft, met inachtneming van de lessons learned uit het verleden, zich positief uitgesproken dit scenario constructief verder te willen gaan onderzoeken met de gezamenlijke Haarlemse schoolbesturen. De begeleidingsgroep acht het gewenst en noodzakelijk op een aantal onderdelen verdere verdieping te realiseren alvorens daadwerkelijk wordt overgegaan tot eventuele uitbreiding. De in het verleden ontstane risico's dienen te worden voorkomen door verder onderzoek te doen onder de ouders, het onderwijsconcept en – profiel van een eventuele uitbreiding te ontwikkelen en randvoorwaarden met de schoolbesturen verder vorm te geven zodat er sprake kan zijn van een toekomstbestendige en duurzame uitbreiding van het voorzieningenniveau. Hiervoor brengen zij een positief advies uit naar zowel de Haarlemse schoolbesturen als de gemeente Haarlem om hiervoor de nodige ruimte te vragen c.q. te verkrijgen en de resultaten te verwerken in een opiniërende nota voor de gemeente.

COLOFON

Onderwerp

Voortgezet Onderwijs Schalkwijk

Opdrachtgever

Gemeente Haarlem

Projectteam

K. van Vugt

M. Schalkwijk

Datum

Januari 2022

BIJLAGE 1: STICHTINGSPROCEDURE NIEUWE SCHOOL

De nieuwe stichtingsprocedure op grond van de Wet meer ruimte voor nieuwe scholen ziet er op hoofdlijnen als volgt uit. De gehele stichtingsprocedure neemt (minimaal) 3 jaar in beslag van initiatief tot realisatie ervan uitgaande dat er geen tussentijdse obstakels zijn. De periode voor het indienen van een aanvraag (voor 30 juni van een kalenderjaar) neemt de nodige tijd in beslag. Vervolgens duurt de besluitvorming circa één jaar. Na eventuele goedkeuring is er dan een periode van 14 maanden voorbereidingstijd alvorens de school echt start.

- *voor 1 juni van elk kalenderjaar*

Voor 1 juni van ieder jaar moet een initiatiefnemer naar de Kamer van Koophandel om als rechtspersoon ingeschreven te zijn. Op basis hiervan kan de nieuwe rechtspersoon toegang krijgen tot Mijn Duo om zich aan te melden. Het hoeft echter niet altijd een nieuwe rechtspersoon te zijn. Ook een bestaande rechtspersoon (onderwijsstichting of –vereniging) kan een procedure tot het stichten van een nieuwe school starten. Verklaringen omtrent gedrag van de bestuurders en toezichthouders moeten dan ook aangereikt worden. In deze periode voor 1 juni dient de initiatiefnemer - een nieuwe dan wel bestaande rechtspersoon c.q. bevoegd gezag - ook het concept voor de nieuwe school uit te werken én moeten er gesprekken worden gevoerd met de schoolbesturen in het voedingsgebied van de nieuw op te richten school. Ook moet er overleg plaatsvinden met de gemeente waar de school gevestigd wordt en het samenwerkingsverband passend onderwijs waar de nieuwe school na start deel van zal uitmaken. De uitkomsten van dit overleg zijn niet bepalend voor het wel of niet indienen van een aanvraag. De uitnodigingen voor en een verslaglegging van dit overleg moeten ook toegevoegd worden in Mijn DUO.

- *1 juni - 30 juni*

Na de voorbereiding voor 1 juni kan de initiatiefnemer de aanvraag c.q. het initiatief tot het stichten van een school melden bij Mijn DUO. Dit dient uiterlijk 30 juni te gebeuren. Vanaf 1 juli kan er geen initiatief meer gemeld worden en zal er gewacht moeten worden tot het volgende kalenderjaar. Naast

diverse informatie over de aanvrager, schoolnaam, soorten onderwijs, locatie e.d. moet de aanvrager ook aangeven hoe de belangstelling van het initiatief zal worden gemeten (ouderverklaringen of marktonderzoek).

- *1 juli*

Na publicatie kunnen er geen wijzigingen meer aangebracht worden, alleen persoonlijke contactgegevens, website, telefoonnummer en mailadres van de school kunnen veranderen. Het Initiatief kan nog geheel of gedeeltelijk ingetrokken worden.

- *1 juli - 15 oktober*

In deze periode dient de belangstellingsmeting uitgevoerd te worden door middel van ouderverklaringen voor het initiatief of een marktonderzoek. Via Mijn DUO dient aangegeven te worden hoeveel verklaringen zijn afgegeven zodat ook kan worden berekend of er wordt voldaan aan de stichtingsnorm. Alleen ouders van kinderen die wonen in het voedingsgebied van de te stichten school mogen het initiatief via een ouderverklaring steunen.

- *Tot 31 oktober*

Tot eind oktober kan de aanvraag compleet worden gemaakt en ingediend in Mijn DUO. Alle benodigde informatie voor de besluitvorming moet toegevoegd worden waaronder de bewijzen van uitnodigingen voor een gesprek aan de gemeente waar u zich wilt vestigen, de andere schoolbesturen in het voedingsgebied van uw initiatief en het samenwerkingsverband, de berekening van de belangstellingsmeting en of wordt voldaan aan de stichtingsnorm, een beschrijving hoe zal worden voldaan aan deugdelijkheidseisen waarop de Onderwijsinspectie de aanvraag beoordeelt, het concept van de nieuwe school, VOG's, uittreksel KvK e.d. Dit dient voor 1 november ingediend te worden.

- *1 november - 31 mei*

De aanvraag wordt in deze periode beoordeeld door DUO op compleetheid en door het ministerie van OCW beoordeeld (op advies van de Inspectie voor het Onderwijs). De minister van OCW neemt vóór 1 juni in het daaropvolgende kalenderjaar een besluit over het initiatief. De Onderwijsinspectie zal in de-

ze periode ook een overleg hebben met de initiatiefnemer over de deugdelijkheidseisen met betrekking tot o.a. de inhoud en inrichting van het onderwijs, de extra ondersteuning, en kwaliteitseisen met betrekking tot o.a. personeelsbeleid, veiligheid op school, medezeggenschap.

- *Vanaf 1 juni kalenderjaar **daarna***

Bij een positief besluit van de minister kan de school het kalenderjaar daarna starten. Dit betekent dat de school na de positieve besluitvorming 14 maanden tijd heeft om de start verder voor te bereiden. Er dient dan ook een prognose van het aantal leerlingen op 1 oktober van het 1ste schooljaar ingediend te worden. Om een startbekostiging te krijgen moeten uiterlijk 4 maanden voor de start van school diverse gegevens aangeleverd te worden, waaronder de bekwaamheden van degenen die onderwijs gaan geven, het schoolplan, de inrichting en de inhoud van het intern toezicht e.d.

In deze periode dient de gemeente vanuit de wettelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting te zorgen voor een schoolgebouw waarin de nieuwe school kan starten in het daarop volgende schooljaar.